

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
Շրջակա միջավայրի նախարար
Հակոբ Սիմիոյան

«08» 08 2022թ.

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ № 0128 - 22

Ձեռնարկողը՝

«Զ. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ» ՍՊԸ

Արմավիրի մարզ, Լուկաշին, Անդրանիկի փ., 2 /67/ 1

Գործունեությունը՝

Արագածոտնի մարզի Լուկաշինի տուֆերի հանքավայրի
արդյունահանման աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա
ազդեցության գնահատման հաշվետվություն
Արագածոտնի մարզ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի
տնօրենի պարտականությունները կատարող

Խաչիկ Մարտիրոսյան

չեն արձանագրվել: Տարածքը չի առնչվում բնության հատուկ պահպանվող տարածքների և բնության հուշարձանների հետ:

Նկարագրական մաս. Լուկաշինի տուֆի հանքավայրի պաշարները հաստատվել են ԽՍՀՄ Պաշարների Պետական Հանձնաժողովի կողմից 1978 թվականի սեպտեմբերի 20-ի, թիվ 8132 արձանագրությամբ, 1978թ հունվարի 1-ի դրությամբ և գնահատված են որպես երեսապատման բլոկների /ГОСТ 9479-76/ և ուղիղ կտրվածքի պատքարի /ГОСТ 4001-77/ արտադրության համար պիտանի հումք, իսկ թափոնները պիտանի են օգտագործելու որպես թեթև բետոնի լցանյութ /PCT 85-70 Арм. ССР/: Հանքավայրի հաշվեկշռային պաշարներն ըստ կարգերի հետևյալն են (հազ. մ³)՝ А – 10082; В – 10751; С₁ – 23279: Տուֆի զանգվածից 2-5-րդ կարգերի երեսապատման բլոկների միջին ելքը կազմում է 39.4%, իսկ ուղիղ կտրված պատքարի միջին ելքը՝ 41%:

Ընկերության կողմից նախագծված 3.415հա մակերեսով բացահանքի վերջնական եզրագծում ներառված տուֆերի զանգվածի հաշվեկշռային պաշարները կազմում են 431000մ³, կորզվող պաշարները՝ 353000մ³: Բացահանքում տարեկան արդյունահանվող պաշարների ծավալն ըստ առաջադրանքի կազմում են 17650մ³ տուֆային զանգված, իսկ տարեկան մարվող պաշարի ծավալը կազմում է 21550մ³: Նախագծված բացահանքը 1-А բլոկի սահմաններում է:

Ընկերության կողմից հայցվող տեղամասի /որը նախատեսված է շահագործել 20 տարվա ընթացքում/ ծայրակետային կոորդինատները Арм WGS-84 համակարգով հետևյալն են.

1. Y=8416210.00 X=4454235.00,
2. Y=8416209.00 X=4454355.00,
3. Y=8416493.00 X=4454355.00,
4. Y=8416493.00 X=4454234.05

Հանքավայրի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են վերին չորրորդական ապարներ, որոնք իրենցից ներկայացնում են անդեզիտաբազալտներ, հրաբխային տուֆեր, և ժամանակակից առաջացումներ և ներկայացված են հողաբուսական շերտի /0.2-0.3մ հզորությամբ/ պարունակությամբ և ալյուվիալ-դելյուվիալ կուտակումներով /0-ից մինչև 1.5մ հզորությամբ/:

Հանքավայրի լեռնաերկրաբանական և լեռնատեխնիկական պայմանները բարենպաստ են բաց եղանակով՝ մեքենայացված մշակման համար: Տուֆի հանույթը նախատեսված է կատարել ընդլայնական միակող, ցածրաստիճանային մշակման համակարգով՝ CMP-026 մակնիշի քարհատ մեքենայով:

Նախագծված բացահանքը վերջնական դիրքում բնութագրվում է հետևյալ պարամետրերով.

- Բացահանքի առավելագույն երկարությունը - 287մ;
- Բացահանքի առավելագույն լայնությունը - 120մ;
- Բացահանքի առավելագույն խորությունը (ամենաբարձր և ամենացածր նիշերի միջև եղած տարբերությունը) - 16մ;
- Բացահանքի օտարման մակերեսը - 3.415հա;

- հինչպես նաև
ստանալապրոհոսերը

փոշենստեցման նպատակով ջրման համար: Ընդհանուր՝ 10400մ² մակերեսով տարածքի ջրցանման համար /ջրի տեսակարար ծախսը 0.5լ/մ2/ կապահանջվի 5200լիտր/օր ծախսով ջուր, որով աշխատանքային հրապարակը և ավտոճանապարհները կարող են ջրվել 2 անգամ: Ջուրը արտադրական հրապարակ կբերվի ջրցան-լվացող մեքենայով՝ պայմանագրային հիմունքներով: Աշխատողների համար խմելու և կենցաղային նպատակներով ջրածախսը հաշվարկվել է 90.48մ³/տարի, /կամ 0.348մ³/օր/, որը նույնպես կապահովվի բերովի ջրով: Կենցաղային կեղտաջրերը /0.0.3մ³ օրեկան ծավալով/ կլցվեն բետոնային լցարան, որտեղից սահմանված կարգով պարբերաբար կհեռացվեն: Բացահանքում ջրհեռացնող կառուցվածքներ չեն նախատեսվում, անմիջապես տարածքը թափվող անձրևային ջրերը ինքնահոս կերպով կհեռացվեն և կներծծվեն ճաքերի միջով:

Հանքարդյունահանման աշխատանքների նախապատրաստական փուլում կխախտվի որոշ մակերեսի հողաձածկույթ: Այն ՀՀ օրենսդրական պահանջներին համապատասխան կհանվի և հատուկ միջոցառումներով կպահեստավորվի՝ հետագայու խախտված հողերի կենսաբանական վերականգնման նպատակով օգտագործելու համար: Ընդերքօգտագործման աշխատանքների համար տրամադրվող ընդհանուր 5.115հա տարածքի համար ՇՄԱԳ-ում հողային ռեսուրսներին հասցվող տեսական վնասը գնահատվել է 4428.08 հազ.ՀՀ դրամ:

Հանքավայրի շահագործման ընթացքում մթնոլորտային օդի վրա ազդեցությունը պայմանավորված է օգտակար հանածոյի արդյունահանման և տրանսպորտային աշխատանքներով և արտահայտվում է փոշու և ծխագազերի առաջացմամբ: Արտանետումների ազդեցությունը գնահատելու համար իրականացվել է արտանետվող վնասակար նյութերի գումարային հաշվարկներ՝ բացահանքի համար, համաձայն որոնց արդյունքների՝ աղտոտվածության առավելագույն մակարդակը ցածր է եղել թույլատրելի նորմերից: Հանքարդյունահանման համալիր շահագործման ընթացքում մթնոլորտային օդին հասցվող տնտեսական վնասը հաշվարկվել է 1745386.9 ՀՀ դրամ:

Հանքավայրի լեռնակապիտալ աշխատանքների և շահագործման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունները կանխարգելելու և մեղմելու նպատակով մշակվել են բնապահպանական միջոցառումների ծրագիր ուղղված՝ մթնոլորտային օդի, հողային, ջրային ռեսուրսների, կենսաբազմազանության պահպանությանը, այդ թվում՝

- փոշենստեցման նպատակով փոշեառաջացման օջախների (աշխատանքային հրապարակներ, լցակույտեր, մուտքային և դեպի լցակույտեր տանող ավտոճանապարհ) պարբերաբար ջրում տարվա չոր և շոգ եղանակներին,
- տեխնիկատրանսպորտային միջոցների աշխատանքի ապահովում ձայնախլացուցիչ սարքավորումներով՝ աղմուկի մակադակի նվազեցման նպատակով,
- տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցների երթևեկության բացառում ճանապարհներից ու արտադրական հրապարակներից դուրս, տեխնիկայի վերալիցքավորում տեխ. սպասարկման կետերում

- դիզեյնային շարժիչներով աշխատող լեռնատրանսպորտային սարքավորումների վրա զտիչների տեղադրում՝ արտանետումների նվազեցման նպատակով,

- արտադրական հրապարակում նավթամթերքների պահեստավորում և պահում հատուկ հատկացված տեղում,

- օգտագործված յուղերի ու քսայուղերի հավաքում առանձին տարաների մեջ՝ երկրորդական վերամշակման համար,

- հնամաշ դետալների ու մասերի հավաքում և հանձնում որպես մետաղական թափոն,

- խախտված տարածքների վերականգնում/ռեկուլտիվացիա:

Ռեկուլտիվացիան կիրականացվի շահագործման աշխատանքների ավարտից հետո: Այդ նպատակի համար լցակույտում մնացած՝ 46894մ³ ծավալով մակաբացման ապարները կտեղափոխվեն 928.4մ բարձրության հորիզոնի վրա /4900մ² մակերեսում/, 9.5մ բարձրությամբ կփռվեն և բուլդոզերի օգնությամբ կհարթեցվեն: Հարթեցումը կկատարվի բացահանքի ողջ մակերեսով /29000մ²/, ավտոճանապարհների /780մ²/, ինչպես արտաքին լցակույտի, արդյունաբերական հրապարակի մակերեսներով: Ռեկուլտիվացիայի ենթակա ընդհանուր մակերեսը կկազմի՝ 47120մ², իսկ իրականացման համար անհրաժեշտ ծախսերի խոշորացված նախահաշիվը գնահատվել է 1375.2 հազ. ՀՀ դրամ, ինչը հատկացվելու է շրջակա միջավայրի պահպանության դրամազվիսին ՀՀ կառավարության 21.10.2021թ.-ի N1733-Ն որոշմամբ սահմանված ընթացակարգով: Կենսաբանական վերականգնումը /որի իրականացման ծախսերը 2.9հա հա մակերեսով տարածքի համար գնահատվել են 580000 դրամ/ կկատարվի շահագործման աշխատանքների ավարտից հետո: Ընդամենը ռեկուլտիվացման ծախսերը կկազմեն՝ 580.0+1375.2=1955.2 հազ. ՀՀ դրամ: Կենսաբանական ռեկուլտիվացիայի նպատակով կօգտագործվի լեռնակապիտալ աշխատանքների ժամանակ պահեստավորված հողաբուսաշերտը:

Ընկերության կողմից, արդյունահանմանը զուգընթաց իրականացնելու է շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունների կանխարգելմանն ու մեղմմանն ուղղված մշտադիտարկումներ, որոնք ներառվել են բնապահպանական մշտադիտարկումների պլանում և որպես օբյեկտներ դիտարկվել են՝ մթնոլորտային օդը, հողային ծածկույթը, կենսաբանական միջավայրը և սոցիալական միջավայրը /աղմուկ, թրթռում/: Մշտադիտարկումների իրականացման համար տարեկան ծախսերը կազմում է 150.0 հազ. ՀՀ դրամ:

Ընդերքօգտագործման աշխատանքների ընթացքում առաջացող թափոնների կառավարման համար նախատեսվել է միջոցառումներ և ծախսեր:

Հաշվի առնելով հանքավայրի հեռավորությունը մոտակա բնակավայրերից (Լուկաշին բնակավայրի հեռավորությունը աղմուկի աղբյուրից 2.5կմ է) գումարային հաշվարկային ձայնային բնութագիրը շրջակա բնակավայրի տարածքում կլինի բնակելի գոտիների համար սահմանված նորմերից /45ԴԲԱ/ ցածր:

ՇՄԱԳ-ում նախատեսվել են միջոցառումներ՝ ուղղված աշխատանքային միջավայրում աշխատողների անվտանգությանը, արտակարգ իրավիճակների արձագանքմանը, հրդեհային անվտանգությանը, հնարավոր սոցիալական

ազդեցությունների մեղմմանն ու կանխարգելմանը: Բոլոր միջոցառումներն իրենց գործողություններով ամփոփվել են բնապահպանական կառավարման և մոնիթորինգի պլաններում:

Եզրափակիչ մաս: Նախատեսվող գործունեության ՇՄԱԳ հաշվետվության փորձաքննությունն իրականացվել է <<Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին>> ՀՀ օրենքի պահանջներով: Գնահատման և փորձաքննության փուլերում Արագածոտնի մարզի Պարտիզակ բնակավայրում անցկացվել են հանրային քննարկումներ /չորս քննարկում/, որոնց ընթացքում գործունեության իրականացումը մասնակիցների կողմից արժանացել է հավանության: Մասնակիցների կողմից կարևորվել է հանքավայրի շահագործման աշխատանքներում բնակավայրերից աշխատատեղերի ստեղծումը և Ընկերության կողմից համայնքում սոցիալական ծրագրերի իրականացումը:

Փորձաքննական գործընթացին մասնակցել են պաշտպանության, առողջապահության, կրթության, գիտության, մշակույթի, սպորտի և արտակարգ իրավիճակների նախարարությունները, կադաստրի կոմիտեն, Լոռու մարզպետարանը, տեղական ինքնակառավարման մարմինները, շրջակա միջավայրի նախարարության ստորաբաժանումներ, որոնց կողմից ներկայացված կարծիքները ևս հաշվի են առնվել փորձաքննության գործընթացում և ՇՄԱԳ հաշվետվության լրամշակումներում:

Վերլուծելով նախագծային փաստաթղթերի և ՇՄԱԳ հաշվետվության փորձաքննության և հանրային քննարկումների արդյունքները, պետք է փաստել, որ շրջակա միջավայրի պահպանության և սոցիալական հնարավոր ազդեցությունների կանխարգելման տեսանկյունից նախատեսվել են բավարար միջոցառումներ և գործողությունների ծրագիր: ՇՄԱԳ հաշվետվությունում ներկայացված բնապահպանական միջոցառումների և մոնիթորինգի գործողությունների իրականացման արդյունքում, հանքավայրի շահագործման ընթացքում աղտոտվածությունը օդային և ջրային ավազանների, հողային ռեսուրսների ինչպես նաև կենսաբազմազանության վրա կգտնվի թույլատրելի նորմերի սահմաններում:

Փորձաքննական պահանջներ

1. Աշխատանքների իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է պահպանել ՇՄԱԳ հաշվետվությունում և նախագծային փաստաթղթերում ամրագրված տեխնոլոգիական նորմերի, բնապահպանական պահանջների կատարումը, ինչպես նաև ապահովել Պարտիզակ բնակավայրում Ընկերության կողմից նախատեսված սոցիալական ծրագրերի իրականացումը:

2. ՀՀ կառավարության 2002 թվականի ապրիլի 20-ի N 438 որոշման 43-րդ կետի «Հիմնարկները, իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք աշխատանքների կատարման ժամանակ պատմական, գիտական, գեղարվեստական և այլ մշակութային արժեք ունեցող հնագիտական և մյուս օբյեկտների հայտնաբերման պահից պարտավոր են դադարեցնել աշխատանքները և դրա մասին անհապաղ հայտնել լիազորված մարմնին»:

3. Հանքարդյունահանման աշխատանքների իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է առաջնորդվել ՀՀ կառավարության 2018 թվականի փետրվարի 22-ի «Ընդերքագտագործման հետևանքով բնապահպանական կորուստների նվազեցման, անվերադարձ ազդեցության կանխարգելման նպատակով պլանավորվող մշտադիտարկումների իրականացման պահանջների, ինչպես նաև արդյունքների վերաբերյալ հաշվետվությունները ներկայացնելու կարգը սահմանելու մասին» N 191-Ն որոշման պահանջներով, շրջակա միջավայրի բաղադրիչների /մթնոլորտային օդ, հողային ծածկույթ, կենսաբազմազանություն/ մշտադիտարկումների արդյունքների տարեկան հաշվետվությունը նշված որոշմամբ սահմանված ժամկետներում և ձևաչափով ներկայացնել լիազոր մարմին:

4. Հանքավայրի շահագործման աշխատանքների ավարտից 2 տարի առաջ ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի պահանջներին համապատասխան կազմել հանքի փակման վերջնական ծրագիր և ներկայացնել շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության:

5. Գործունեության իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է ապահովել և պահպանել բնապահպանական կառավարման պլանում և մշտադիտարկման ծրագրում նախատեսված միջոցառումների իրականացումը /կարևորելով փոշենստեցման նպատակով պարբերաբար ջրցանը/ և դրանց իրականացման ժամանակացույցերը:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Զ.Վարդանյան» ՍՊԸ-ի կողմից ներկայացված Արագածոտնի մարզի Լուկաշինի տուֆերի հանքավայրի արդյունահանման աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության վերաբերյալ տրվում է դրական եզրակացություն՝ վերը նշված փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի գլխ. մասնագետ **Հ. Մկրտչյան**

